

ÉRTESÍTŐ



a Budapesti Városvédő Egyesület lapja

2009. február

XXVII. Évfolyam, 1. szám

A Budapesti Városvédő Egyesület 25 évnyi fennállása után idén megkezdődött a második negyed évszázad. Jubileumi kiállításunk nagyon sikeres volt, a programok sorát február elején egy műemlékes kiállítással nyitjuk. Tétényi Éva ügyvezető titkár tavaly december végén leköszönt, az ő munkáját folytatva köszönöm az Egyesület minden tagjának a lelkes részvételt, a városvédést és odafigyelést, abban bízva, hogy ez a következő években is így megy tovább. Továbbra is várjuk az ötleteket, terveket, mivel a tennivalók Budapest körül évről évre szaporodnak, szerencsére a tevékeny tagok is. Nagy öröm, hogy január végén megalakult a II. kerület önálló csoportja, Roboz Judit szervező várja a jelentkezőket. Az idei évben is változatos programokkal és frissen megjelenő könyvekkel járulunk Budapest értékeinek megőrzéséhez. Minden tagtársunknak BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁNUNK!

Götz Eszter

Kedves Tagtársunk!

Felhívjuk figyelmét, hogy az Értesítőt csak azoknak a tagtársainknak áll módunkban postázni, akik tagdíjukat – ami 2009-ben is 1000,- Ft – a mellékelt postai csekken vagy személyesen befizetik.

Ezúton köszönjük meg mindazoknak, akik 2009-es tagdíjukat már befizették egyesületünknek, ők a mellékelt csekket tekintsek tárgytalannak!

Már most szeretnénk arra is tisztelettel megkérni tagtársainkat, hogy adójuk 1%-nak felajánlásával idén is támogassák majd egyesületünk törekvéseit!

Adószámunk: 19729224-1-41

Támogatásukat előre is köszönjük!

MEGHÍVÓK, KIÁLLÍTÁSOK

A Budapesti Városvédő Egyesületben immár hagyomány, hogy bemutatja a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal előző évi műemléki felújításaiból készült kiállítását.

Várunk minden kedves érdeklődőt

a „**MUSTRA – 2008**” című kiállítás megnyitójára

2009. február 4-én (szerdán) **16 órakor** az V. kerület Kossuth Lajos u. 14-16-ba!

A kiállítást megnyitja: **Deme Péter** a KÖH Társadalmi Kapcsolatok Főosztályának vezetője.

Az **Acélhang Kórus fennállásának 135. évfordulója** alkalmából rendezett

kiállítást az OMM Öntödei Múzeuma (Bp. II., Bem József u. 20.)

2009. március 20-ig meghosszabbította!

További információ: www.omm.hu/ontode

PROGRAMAJÁNLÓ

Február 19-én (csütörtök) **17 órakor**
„Marokkó”

címmel tart úti beszámolót **István Ági** az egyesület vetítőtermében.

A Józsefvárosi Galéria (VIII. ker., József krt. 70.) programajánlója:

2009. február 4-én (szerdán) a „Zenés barangolások a világban” előadássorozat következő előadását **15 órakor Kiss Imre Károly** idegenvezető tartja a Józsefvárosi Galériában (József krt. 70.) **„Szászország és Thuringia”** címmel.

Február 5-én (csütörtök) **17 órakor** M. Szűcs Ilona és Martsa Piroska képzőművészek „Pintyő és Piri” c. kiállításának megnyitója. Köszöntőt mond: *Komáromi Tibor* ügyvezető igazgató, a kiállítást megnyitja: *Martsa Piroska* szobrász-restaurátor művész.

A kiállítás megtekinthető február 19-ig munkanapokon 9-18 óráig.

Február 26-án (csütörtök) **18 órakor** Andrassy Kurta János szobrászművész emlékkiállításának megnyitója. A kiállítást megnyitja: *R. Törley Mária* szobrászművész. A kiállítás megtekinthető március 17-ig, munkanapokon 9-18 óráig.

A pesterzsébeti Gaál Imre Galéria (XX. kerület, Kossuth Lajos u. 39.) programajánlója:

2009. január 22. (csütörtök) **17 órakor**

nyílt meg **Vagyóczki Kata** festőművész kiállítása a Magyar Kultúra Napja alkalmából. A kiállítás megtekinthető február 14-ig, hétfő és vasárnap kivételével naponta 10-18 óráig.

Február 11-én (szerda) **17 órakor**

Kovács Géza szobrászművész kiállítása a Gál Imre Galériában. A tárlatot megnyitja: *Wehner Tibor* művészettörténész. A kiállítás megtekinthető március 14-ig.

Február 10-én (kedden) **17 órakor Csóka Gabriella** tart előadást A zeneiskola 40 éve Pesterzsébeten címmel a **Csili Művelődési Központ Vízvári Termében**.

A Szemléletváltás az Életért Egyesület

2009. február 1-én (vasárnap) **14 órakor**

kertlátogatási programot szervez az **Orczy-kertbe**.

Találkozás a park Nagyváradi téri bejáratánál. A részvétel díjtalan.

KÖNYVAJÁNLÓ

Andrea Palladio (1508-1580):

Négy könyv az építészetről

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal kiadásában, a Reneszánsz Zrt. támogatásával megjelent *Andrea Palladio* Négy könyv az építészetéről (1570) című műve *Hajnóczy Gábor* fordításában. A kötet az Ulrico Hoepli kiadó (Milano) 1968-as faksimiléje alapján készült. A könyvben megjelent utószót az első magyar kiadáshoz Zádor Anna írta 1982-ben. A Palladio-épületeket Hack Róbert és Galacanu Efstatia fényképezte 2008-ban. A könyv tervezője: Flohr János.

CSOPORTÜLÉSEK-PROGRAMOK

Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!

Fotós csoport: minden hónap **első keddjén 16 órától**
Panteon csoport: minden hónap **második szerdáján 16.30 -tól**
Közlekedési csoport: **minden szerdán 17 órától**

Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt **február 18-án** (szerdán) **17 órakor** *Balogh Imre* ny. múzeumigazgató vetített képes előadására a **Szentendrei Városi Tömegközlekedési Múzeum** elmúlt évtizedéről.

Templomtörténeti csoport: Legközelebbi összejövetelüket **március 18-án** (szerdán) **16.30 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában.

Környezetvédelmi csoport: következő csoportülésüket **február 17.** (kedd) **16 órakor tartják**, ahol **témájuk: A falfirkák**

Várostörténeti csoport: legközelebb márciusban lesz ülésük, figyeljék az egyesület honlapját: www.varosvedo.hu

Csendvédelmi Bizottság: következő ülésüket **február 11-én** (szerdán) **16 órakor** tartják az egyesület vetítőtermében.

Szőnyi István Képzőművészeti Kör: minden hétfőn **15 és 18 óra** között tartja foglalkozásait a BVE pinceszintjén lévő teremben, és szívesen fogadja a festészet és rajz iránt érdeklődőket. Vezető tanár: *Ferenczi Tiborné* festőművész, művészettörténész

I. kerületi városvédő csoport: **február 17-én** (kedden) **10:30 órakor „A budavári középkori zsinagóga feltárása és esetleges hasznosítása”** címmel tart előadást *Budai Aurél* építész-kandidátus a csoport szervezésében a **Budavári Önkormányzat Művelődési Házában** (I. ker., Bem rkp. 6.). Minden érdeklődőt várnak!

Következő csoportülésüket **február 18-án** (szerdán) **15 órakor** tartják a **Budavári Önkormányzat Művelődési Házában** (I. ker., Bem rkp. 6.). Téma a helyi Önkormányzat által helyi védetté nyilvánított épületek.

Belváros-Lipótvárosi Helytörténeti Kör: februárban nem tartanak összejövetelt.

Terézvárosi csoport: folytatják **„Szecesszió a Terézvárosban”** című előadássorozatukat, közkívánatra újra - már vetített képekkel - **február 26-án** (csütörtök) **17 órakor** Roszinszky Bella tolmácsolásában **Ray Rezső munkásságával** ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

Erzsébetvárosi Helytörténeti Klub: **február 10-én** (szerdán) **15 órakor** a Bethlen téri zsinagógába látogat *Altmann Sándor* vezetésével. Találkozás: a VII. ker., Bethlen tér 2. bejáratánál.

Józsefvárosi csoport: **február 25-én** (szerdán) **15 órakor** vetített képes előadás **AZ EMBER TRAGÉDIÁJA**, Jankovics Marcell animációs sorozata alapján I. - IV. epizód – homok és kő (egyiptomi szín). Előadó: *Martsa Piroska* restaurátor.

Kőbányai csoport: Legközelebbi összejövetelüket **február 19-én** (csütörtökön) **17 és 19 óra között** *Horváth Árpád: „Vendégségben Tokióban”* című előadására várják az érdeklődőket. Az előadás helye a Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény (X. ker. Budapest, Halom u. 37/b.) Ugyanitt a helytörténeti kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14-ig, csütörtök 14-18 óráig.

XIII. kerületi Városvédő Csoport: **február 17-én** (kedden) **10 órakor: „A Margit-sziget története II.”.** Előadó: Németh Marietta, helytörténész. Helye: Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény (XIII. ker. Váci út 50.)

Rákospalotai munkacsoport: A MÁV Telep Baráti Köre Közhasznú Egyesület bekapcsolódva a Budapest XV. kerületi és nemzetközi civil szervezetek munkájába, **tájékoztató- és ötletbörze összejövetelt** tart **február 7-én** szombaton **18 órai kezdettel** a **MÁV Telepi Katolikus Templom Közösségi Házában**.

Témakörök: Részvételi lehetőségeink a Tempus Közalapítvány GRUNDTVIG programjaiban, a Periféria Alapítvány Drótszamar programjaiban, a XV. ker. környezetvédelmi programjaiban.

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: következő összejövetelüket **2009. február 3-án** (kedden) **16 órakor** a Gaál Imre Galériában tartják. A beszámoló után **Kiss Balázs** tart előadást **„A szabadságharc 160. évfordulója alkalmából”** címmel.

Promontor – Tétény munkacsoport: **2009. február 16-án** (hétfő) **17 órakor** tartjuk soron következő havi összejövetelünket a Klauzál Gábor Művelődési Központban (XXII. Nagytétényi út 31-33.), melynek keretében **„Temetők, temetkezés, temetési szokások, particédulák Budafok-Tétényben”** címmel, *Garbóci László* és *Bartos Mihály* tart előadást. A rendezvényre minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Soroksári Grassalkovich Kör: **február 12-én** (csütörtökön) **17 órakor** tartják következő összejövetelüket a Közösségi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).

Aranytíz Helytörténeti Klub: **február 26-án** (csütörtök) **17 órakor** „Belvárosi sétálóutcák az 1980-as években”, **Wild László** építész tervei – beszélgetőtárs *Vízy László*, a Helytörténeti Klub vezetője. Helyszín: Aranytíz (V. kerület, Arany János u. 10.).

Rákoshegyi Bartók Zeneház (XVII. kerület, Budapest - Rákoshegy, Hunyadi u. 50.)

Programjaik olvashatók a www.bartokzenehaz.hu honlapon!

TAGTÁRSAINK ÍRJÁK

A KÖRNYEZETVÉDELMI CSOPORT HÍREI

2009. január

Ez évi tevékenységünk január 10-én, *Arllett Annamária* által szervezett, XV. kerületi **MÁV Telepi sétával** indult, a Telep értékeinek megmentéséért. A sétán 16 építész is részt vett. Az idő ugyan fagyos volt, de a hangulat forró a lelkesedéstől és a tenni akarástól. A séta részleteit megismerhetik, illetve a Telep további sorsát: honlapunkon kísérhetik figyelemmel.

Január 13-án megtartott első csoportülésünkön együtt értékeltük a 2008-as tevékenységünket és készítettük el 2009-re vonatkozó terveinket. Tagtársaink előadásokat vállaltak az őket leginkább érdeklő, ill. foglalkoztató témákból. Több tanulmányi kirándulást is beterveztünk, meglátogatunk: pl. biogazdaságot, városokat (Ráckeve, Esztergom), Natúrparkokat, Szentendrén „császárfá” emléktúrára készülünk, stb. Kerttörténeti előadások, tapasztalatok a máltai játszóterekről és még sok egyéb érdekes program szerepel terveinkben. Folytatjuk a budapesti kertek sétáit (Városliget, Múzeumkert, stb.). Kirándulásaink és programjaink nyilvánosak, csatlakozzanak hozzánk.

Az aktualitásokat megtalálják honlapunkon, ill. az **Értesítőnkben**.

Ez évi első kert-sétánk: **február 1. vasárnap 14 óra Orczy- park.** (IX. kerület)

Pesti László tagtársuk javaslatára, elindítjuk az: **„Emlékfák jegyzéke”** gyűjtemény létrehozását.

Felhívás: Papp József botanikus az 1900-as évek második felében feldolgozta Magyarország természetvédelmi értékeit, s az emlékfákról külön feljegyzést készített. Munkásságát kiegészítve, Budapest vonatkozásában írjuk össze a személyekhez és eseményekhez fűződő emlékfákat! A Környezetvédelmi szakcsoport felkéri mindazokat, akiknek ilyen fákról tudomásuk van, szíveskedjenek azt közölni levélben, vagy e-mailben. Megjelölve: hol, milyen személyhez vagy eseményhez kapcsolódó, milyen fáról van tudomásuk?

Elérhetőségek: *BVE Környezetvédelmi Csoport, 1053 Budapest Kossuth L. u. 14-16.*

e-mail: budapestvarosvedo@gmail.com, vandor.eva@t-online.hu

Szakcsoportunk kezdeményezni és szorgalmazni fogja új; fontos eseményekhez, személyekhez kapcsolódó emlékfák ültetését. Az emlékfák környezetvédő, ingatlanszabályzó szerepe is fontos, mivel azt a későbbiekben kivágni/vágtatni, már nem egyszerű.

Elindult a XXIII. kerületben a „Mesés Kukák” mintaprogram!

A BVE Környezetvédelmi szakcsoportja által koordinált „Fenntartható életmódot és ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányban”. A program elindítását a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal és a Budapest Bank szponzorálta.

A két összevont óvoda, valamint a két általános iskola alsó tagozatosait érintő – a kerületi könyvtár is felvette foglalkozásai közé - program célja:

környezettudatossággal a fenntarthatóságért.

Játékos formában elindítva, komolyan kihatva a jövő generációjának környezet és felelősségtudatos gondolkodásmódjára, mely később a munkavégzésükben, vállalkozásukban, társadalmi munkájukban, egyéni életükben döntő szerepet játszhat FENNTARTHATÓ JÖVŐNK kilátásaiban. Igény megteremtése a tiszta környezet iránt. Ennek a folyamatnak ők a szereplői, alkotói, és remélt eredményének élvezői is.

A modern környezetvédelem kulcskérdése a szelektív hulladékgyűjtés és alapja az
ÚJRAHASZNOSÍTÁS.

Ezt a két fogalmat együttesen kell tudatosítani a jövő nemzedék számára. A MINTAPROGRAM erre vállalkozik.

Következő csoporttalálkozónk: február 17. (kedd) 16 óra, ahol témánk: A falfirkák

Vándor Éva

Föjlajánlás tagtársaink részére

Városvédő Egyesületi tagok és intézmények számára ingyenesen átadnánk a fősorolt növények közül, nem parkérett egyedeket. Ez azt jelenti, hogy rongálások elkerülésére csak védett, körülkerített területre javasoljuk a kiültetést. Jelenleg a növények nagy része konténerben van, tehát a nyár végén – ősszel is ültethetőek.

Páfrányfenyők (Ginkgo biloba), Atlaszcédrusok, Arizoniai ciprus változatok (Cupressus arizonica), Gyászciprusok (Cupressus funebris), Törökmogyorófák – csak tavaszi ültetésüket javasoljuk, mert szabad földben nevelkedtek, Fekete diók, Szárnyas diók, Tiszafák, Görögfenyők (Abies cefalonica), Kaukázusi jegenyefenyők (Abies nordmanniana), Törzsés mahonia (M. beali).

Exkluzív helyekre – ahol nagy növőtér áll a növények rendelkezésére ajánljuk a *Mammutfenyőt, Gyantásciprust, Libanoni cédrust, Himalájai cédrust.*

Konkrét elképzelések kialakítására javasoljuk az előzetes megbeszélést, a növénykínálat megtekintését. Jelentkezés: 06 30/454-2665

Pesti László és Herczeg Géza

Budai hírcsokor

A budai Malom-tavat tápláló Molnár János-forrásbarlangban a földkerekség legnagyobb, termálvizes barlangtermét fedezték fel, amelyet rendkívül látványossá tesznek falai különleges oldás-formái és helyenként a csillogó, hófehér gipszkristály képződményei is. Arról még nem született döntés, hogy megnyitják-e majd a nagyközönség előtt, és ha igen, milyen módon tennék lehetővé megtekintését. A barlangot, természeti értékeinek védelme érdekében, biztonságos vasajtóval zárják le.

A barlang előtt lévő, és az utóbbi években elposványosodott Malom-tó kitisztítása és környezetének rendezése egyre sürgetőbb feladat, hogy újból kristálytiszta vizén úszó vízililiomokkal díszlő, üdítő oázis legyen a főváros zsúfolt házrengetegében. A gondozott tavacska, nemcsak mint esztétikai élményt nyújtó természeti érték, hanem mint a majd egy évezred előtti vízimalmok működését biztosító Árpád-kori létesítmény, hazánk egyik legrégebbi vízügyi ipartörténeti műemléke is kiemelt védelmet érdemel.

Dr. Dénes György

A Budai-hegyekbe minden héten kétszer vezet túrát az Olajipari Természetbarát Sportegyesület. Szerda reggel 7.20-kor és vasárnap reggel, szintén 7.20-kor a Moszkva téri metrókijáratnál gyülekezik a rendszerint nagy számú résztvevő, tudatta lapunkkal Kremser Ferenc túravezető. (otsevt-online.hu)

Hetven éve a Magyar Turista Élet című folyóiratban írta le Dr. Pápa Miklós, hogy „Természetvédelmi terület” és „Tájvédelmi körzet” feliratú táblák kellenek a hegyekbe, hogy megóvjuk a környezetünket. Különösen három helyért aggódott: a Halápi lápért, a cáki gesztenyefákért és a máriaremetei szurdok völgyért.

Hetvenöt éve a munkanélküli turistáknak ingyen szállást ajánlottak fel a budai- és más hegyvidékek menedékházaiban, ám azok alig vették ezt a lehetőséget igénybe, mert nem csak aludni, hanem odautazni és

enni is kell egy kiránduláson, és hiába a térítésmentes szálláslehetőség, ha az előbbieket jelentős költséget igényelnek. A polgári turistaegyesületek vezetői értetlenkedve vették tudomásul kezdeményezésük kudarcát.

Kertész István

A soroksári festékgár 100 éve

Aki Soroksárról a városba utazik, nap, mint nap elhalad a festékgár előtt. Talán eszébe sem jut, hogy ezt már 85 esztendeje, egy akkor már 15 évesen idetelepült gyár előtt tették meg déd- és nagyszüleink, majd szüleink is. Igaz, az ő idejükben kicsit kisebb terület előtt kellett elhaladni. Soroksárnak voltak és vannak nagyobb cégei, a festékgár mégis a legrégebbi üzem, ami általában 50-200 soroksári családnak adott munkát és megélhetést.

A kezdetek – Az Ellinger Lakkgyár

A soroksári festékgár története valójában Budapestet kezdődött. 1907. január 22-én Ellinger Béla egyéni céggé bejegyzést kért és kapott a Királyi Kereskedelmi és Váltótörvényszéktől. Tevékenységét neves angol és német cégek képviselésével és áruiknak importálásával kezdte, de nemsokára a VI. Lázár utca 13. alatt maga is elkezdett festékeket és hidegen előállítható lakkokat gyártani. Az első világháborúig már az egész Monarchiában kiterjedt vevőkörrel rendelkezett. 1916-ban Ellinger Béla meghalt, özvegye és Krámer Izsó cégvezető vitték tovább a céget. A háború utáni nehéz időszak azonban arra készítette őket, hogy a volt Monarchia legnagyobb lakkgyárával társuljanak. Így jött létre 1922. szeptember 22-én az **Ellinger Béla-Wagner Vince Egyesült Lakkgyárak Rt.** Ekkor vették meg a soroksári telket, és 1924-ben elindították a festéktermelést. 1937-ig töretlenül fejlődtek, majd a 30 éves jubileum után váratlanul eladták az ekkor már 50 munkást, és 35 tisztviselőt foglalkoztató céget.

Az Izsák korszak

Az Izsák József üzemében dolgozók közül még élnek is még néhányan Soroksáron. Izsák, mint 45 háztartási bolt tulajdonosa, kibővítette a gyár termelését szappan, mosópor, kocsikenőcs, piperecikkek gyártásával. A negyvenes években a gyár az ország legnagyobb üzeme volt a szakmában, 120-140 munkást és kb.200 üzleti, raktári és központi irodai alkalmazottat foglalkoztatott. A háború komoly károkat okozott, de Izsák József végezte a helyreállítást, amíg el nem vették tőle cégét, az **Izsák József Vegyészeti Gyár Rt.**-t.

Az államosított gyár

A Soroksári Festékipari Vállalat az államosítás után 8 kisebb gyár beolvasztásával 1949-ben jött létre. 1951-ben profilírozták az egyes gyárak termelését, ekkor Soroksár főként az olajfestékekre és olajlakkokra szakosodott, és 10-13.000 t-t gyártott. A létszám kb.160 fő volt, a gyár területe 13000 m² Ezzel az ország legnagyobb festékgyára volt. 1954. október 1-től **Budapesti Festékipari Vállalat** néven működött, átmeneti ideig (1954.X.-1957.III.) a Györi Lakkgyárral összeolvasztva.

A szocialista nagyvállalat telepe

1959 januárjában összevonták az ország öt nagy festékgyárát, és megalakították a **Lakk-és Festékipari Vállalatot**. Ettől kezdve a soroksári gyár „önállósága” megszűnt, és a gyár, mint a nagyvállalat III. sz. telepe működött tovább. A központ Újpesten, a valamikori Krayer, később Magyar Lakkfestékipari Vállalat telepén működött, innen irányították a gyár termelését. A soroksáriak, a hatvanas évek elején 200-240 fő 20.000 t festéket állított elő. 1968-tól a nagyvállalat neve **Budalakk Festék- és Műgyantagyár**-rá változott, így a gyár ennek egységeként működött egészen 1992-ig.

Az olajfestékek mellett 1959-ben európai viszonylatban is elsők közt Soroksáron kezdték gyártani a magyar diszperziós falfestéket, az Emfixet. Később, 1968-ban, ennek modernebb változatát, a Diszperzitet is, amely a 70-80-as években a termékcsoporthoz szinonimájaként fogalommal vált. Ezidőtájt ugyan Szegeden történt a gyártás, de 2000-ben visszakerült a Soroksárra, az időközben itt már jól megerősödött Héra mellé. 1968-ban indult meg a szintén jól ismert Trinát zománccok gyártása is. A hetvenes években szoros együttműködés indult meg a német Haering céggel homlokzatfestékek és műanyagvakolatok területén, s ez 1988-ban, az országban elsők között, egy közös vállalat, a **Budalakk-Haering Kft.** megalapításához vezetett.

A magánosított vállalat

1992-ben a Budalakk, ill. a magyar állam, korábbi tulajdonrészét értékesítette, így alakult meg francia-német kézben a **Total-Haering Kft.**, mely 1995 és 2004 közt **Trilak-Haering Kft.** néven, azóta pedig a SigmaKalon cégcsoport tagjaként **Trilak Festékgyártó Kft.** néven dolgozik. Az utóbbi 15 évben jelentős beruházások készültek el, mint például: magasraktárak a nyersanyagok és késztermékek elhelyezésére, automata zománccgyártó üzem, a falfestéküzem bővítése, a tartálpark korszerűsítése. Az idők folyamán a termékek megváltoztak, bizonyos csoportok eltűntek, a megmaradtak korszerűbb összetétellel készülnek, új

termékek keletkeztek. A gyár ma az ország vezető festékgyára, amely közép-európai viszonylatban is jelentős. A valamikori 6.000 m² helyett ma 56.000 m² területen termeli kb. 300 ember az ország festékszükségletének jelentős részét, több mint évi 40.000 tonnát. Mi, Soroksáriak, reméljük és kívánjuk, hogy ez a fejlődés a következő 100 évben is tovább folytatódjék.

Simongáti Győző

Jeles évfordulók

Csemegi József (1909. okt. 30.- 1963. febr. 21.) építészmérnök és művészettörténész. **Száz éve született** Budapesten. 1932-45 között régészeti kutatásokat végzett az egri vár székesegyházának és Zsámbék kolostorának feltárásánál. **A háború után a megsérült Várnegyed műemlékeinek helyreállítási munkáit irányította.** A BME Építészettörténelmi Tanszékén, majd az Iparművészeti Főiskolán oktatott. A József Attila Szabadegyetemen az előadásaiból 64 füzetet állítottak össze. Művészettörténelemből doktorit, építészet történelemből kandidátusi fokozatot szerzett. Tagja volt a MTA-nak. **1960-tól az Országos Műemléki Felügyelőség igazgatási osztályát vezette.** Jelentős eredményeket ért el a gótikus építészet, a szentély-körüljárás csarnoktemplomok, a kőszobrászat (Herkules csomók) kutatásaiban. (Tarnaszentmária r. k. templom, óbudai királynői palota, Margitszigeti ferences kolostor, Feldebrő, Ják, Keszthely, Pécs, Nagyvárad középkori templomai). Műemlékvédelemmel kapcsolatos közleményei hat kötetben jelentek meg. Sajnos életútja fiatalon véget ért. Örökre maradandót alkotott építésztörténelmi és műemlékvédelmi munkásságával.

Összeállította: dr. Horváth Péterné

Ötven éves az Idegennyelvű Klub

Pontos kezdetet, dátumot utólag nehéz meghatározni, de hosszú előkészítés után 1959 tavaszára már működőképes volt az Idegennyelvű Klub. Külön elnevezése igazából sosem volt, mert csak egy ilyen működött Budapesten. Pásztor Miklós és felesége, mindketten pedagógusok, kezdték el saját ötletükre szervezni. Mindig egy művelődési ház állt a háttérben, mert a rendszerváltásig magán klub nem létezhetett. Ennek ellenére ez olyan volt, mint egy saját szervezésű társaság a szabadidő kellemes és hasznos eltöltésére. Az évtizedek alatt megfordultak ott, azóta híressé lett emberek, az értelmiség java, de kétkezi dolgozók is. Olykor egyes újságírók kifejezetten rosszat írtak róla, mert a klub vezetője, Pásztor Miklós még őket se engedte be ingyen, és tőlük is megkövetelte valamelyik idegen nyelv használatát. A klub legközismertebb nyelvgyakorló helye a Hungária kávéházban volt, de ott és akkor a kis pénzü diákokat vagy a nyugdíjasokat, szóval az egész tagságot nem nagyon nyaggatták a pincérek fogyasztással, így szerettek odajárni. A hétfégi táncos összejöveteleknek megszámíthatatlanul sok helye volt, a Fiala Művészek klubjától a Honvéd utcai Lignimpex pinceklubjáig. A nagy számú tagság a napilapokból értesülhetett az aktuális helyszínekről, de egy jól bevált helyet évekig megtartott a klub. 1989 januárjában (éppen húsz éve) meghalt a klub alapító-vezetője, a felesége még néhány hónapig vezette, de aztán a régi atmoszféra szétfoslott és ezzel megszűnt a Pásztor Miklós személyéhez annyira kötődő klub. Az egyik fiatal tagtárs 1992-ben újból életre hívta az Idegennyelvű Klubot, amely először a Veres Pálné utcában, a Századvég könyvesbolt emeleti különtermében ült össze. A most már magánalapítású klub azóta ismét megszakítás nélkül működik, több közbelső helyszínen után költözött mai helyére a Szentkirályi utcába.

Kertész István

VÁKÁR TIBOR születésének centenáriumára

Gyergyószentmiklós 1908 – Budapest, Lipótváros 2002

Vákár Tibor építész, grafikus művész születésének centenáriumán megemlékeztünk a Belváros-Lipótváros jeles személyiségének életművéről az ARANYTÍZ Művelődési Központban. Kiállítás keretében magam, Vízy László építész, festőművész, Vákár Tibor jó barátja, bemutattam személyes kapcsolatunk több évtizedes dokumentumait. A kiállítás 2008. november 15-én a Lipót-napok rendezvénysorozat alkalmával nyílt meg, majd a civil szervezetek előadásai között megemlékezéssel folytatódott Vákár Tiborról.

Belváros-Lipótváros

Az 1908-ban Gyergyószentmiklóson született, örmény-székely hagyományokat őrző családban. 1916-ban menekült családja Budapestre, az akkori Erdélyt ért román betörés miatt menekülésre kényszerülve. Így lett lipótvárosi polgár a kis „gyüttment”, amint az egykori Belvárosi Főreáliskolában társai nevezték. A kis diák azonban méltó választ adott a rajzversenybeli kitűnő szereplésével, amelyet oklevél bizonyít.

1988-ban az Akadémia utca 11. alatti, egykor pompás palota értékeinek pusztításáról írt a városvédő könyvben. Hogyan tűnt el a lépcsőház színes üvegtetője, a lift hogyan vált megközelíthetetlené, balesetveszélyessé a hozzá nem értő tervezés miatt, hogyan pusztult és egyre pusztul az udvar díszkútja. Napjainkban az épület sorsa kedvezőbbre fordult, a palota gazdagon díszített sgraffito homlokzatát restaurálták. 1990. április 12-én megemlékeztünk a Lipótváros alapításának 200. évfordulójáról az ARANYTÍZ-ben. Ennek írásbeli dokumentuma szintén szerepel a kiállításon.

Székelyföld

Az erdélyi falurombolás ellen nyilvánosan elsőként emelte fel szavát a 80-as években. A nemzetközi szervezetek és a magyar állam hallgatott, bár a magyar emlékek pusztítása, közös Kárpát-medencei történelmünk része volt a tét. A magyarul gondolkodó, székely-örmény építész **álljt-t** parancsolt az esztelen diktatúra szüleményének. A „Székelyföld építész szemmel” című könyvében magyarul, német és angol fordítással, rajzaival és képeivel tolmácsolta szülőföldje, az erdélyi táj szépségét. Vákár Tibor hitt abban, hogy a művészet a humanista gondolkodó értelmiség minden körülmények között emelje fel szavát.

Építészeti, műemlékvédelem, mérnök-és építész egyesület, kitüntetései

A mérnöki és építész kamara megújításában is tevékenyen részt vállalt. Sajnos a régi Kamarai Törvény korrekt bevezetésére irányuló kezdeményezése nem talált meghallgatásra. Ezért fogalmazta meg intő felhívását a magyar építészekhez 1992. évi nyilatkozatában követelte a világörökség védelmének törvénybe iktatását. (Ez mind a mai napig nem történt meg, talán az UNESCO-ICOMOS felhívása, és konkrét 2009. évi határidő megjelölése kimozdulást hoz, a védelem alá rendelt területeken megszűnik a parttalan bontás és az oda nem illő építkezések sorozata. Végre a magyar állam 1987 óta vállalt nemzetközi kötelezettségét teljesíti.)

Művészi-építész hitvallásának, emberi keménységének köszönhetően többször vált állástalanná. A Budai Vár Magdolna-templomának tornyát szakszerűen, műemléki alaposággal és hitelességgel helyreállította ugyan, de amikor a templomhajó még helyreállítható bontását követelték tőle, azt nem vállalta. Mégis munkája során sikerült több kulturális emlékünket megmentenie. A budai Alagút bejáratánál lévő angyalos országcímert a megsemmisítést elrendelő utasítás ellenére befalaztatta és jelentette, hogy a címer nem látható. A rendszerváltáskor az egykor Lotz Károly által tervezett, elfalazott címert kibontották és helyreállították, újra felavatták. Vákár Tibor az első igazi elismerést a civil, társadalmi szervezettől kapta a Podmaniczky-díj formájában. Az állami elismerések csak ezután következtek: a Műemlékvédelemért érem, az Ybl-díj és a Köztársasági kitüntetés. S amire a legbüszkébb volt, élete végén: szülővárosának Gyergyószentmiklósnak díszpolgársága.

Vízy László

UTAZÁSI AJÁNLATOK

Neoline Utazási Iroda „Kalandozás”	1088 Budapest, Szentkirályi u. 5.	Eng.sz.: U-714/2006.
Tel.: 318-8064, fax: 317-1056,	e-mail: kalandozas@t-online.hu	www.kalandozastravel.hu

Február

7.	Bécs – Hundertwasser házak	5290,-
8.	Budapesti séták – Parlament és a Néprajzi Múzeum	450,-
15.	Budapesti séták – Természettudományi Múzeum	450,-
19.	Budapesti séták – Magyar Nemzeti Bank	450,-
19-22.	Karnevál Velencében (1 éj szállással)	27900,-
19-23.	Karnevál Velencében (2 éj szállással)	34 900,-
20-23.	Észak-olasz kiskörút karnevállal	54900,-

A BVE havonta megjelenő bulletinje Az Értesítő kiadását a Fővárosi Önkormányzat támogatja.

Telefon, fax: 321-1696 OTP 11705008-20092737-00000000 Adószám: 19729224-1-41
 e-mail: budapestivarosvedo@gmail.com honlap: www.varosvedo.hu 1053 Budapest, Kossuth L. u. 14-16.
 Szerkesztői munka: Hegedűs Attila András A kiadásért felelős: Götz Eszter